Interview: Geloven in Mediation

De titel van de verzamelbundel samengesteld ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van Platform Church Mediation “Geloven in Mediation” is tweeledig. Mensen die in mediation geloven als zinvolle bijdrage én de plaats van het geloof binnen mediation. J. Cor Schaap heeft samen met Tom Rijken en Cor Hoogerwerf de idealen, motieven en praktijkvoorbeelden van 15 church mediators, uit verschillende en geloofsgemeenschappen en kerken verzameld. In dit boekwerk krijgt de lezer zicht op de verschillende ontwikkelingen en invalshoeken van Church Mediation. Barbara C. van der Meij de Bie sprak af om onder het genot van een kop koffie met J. Cor Schaap in gesprek te gaan.

De schrijvers willen mediation in kerkelijke of geloofssfeer grotere bekendheid geven middels dit boekje. Mediation is in ontwikkeling, zowel vakinhoudelijk als hoe het wordt gebruikt binnen verschillende kerken en geloofsgemeenschappen. De auteurs laten in het boekje zien wat mediation kan betekenen. Door de achtergronden van mediation toe te lichten in voorbeeld verhalen. Door de motieven om mediation te starten, toe te lichten. En welke voorwaarden er gelden om een mediation zinvol af te ronden. Cor licht toe: “Mediation is natuurlijk heel breed, familie mediation, business mediation dat ontwikkelt zich allemaal heel goed. Church mediation richtte zich puur op de kerk of geloofsgemeenschap. Toestanden als koster krijgt onenigheid met organist of dominee heeft ruzie met koster, dat is boeiend allemaal en moet opgelost worden. Maar problemen tussen dochter en ouders die van mening verschillen over het wel of niet trouwen, valt ook onder church mediation en dat noemen we 'aan de keukentafel'. Het boekje had ook de titel kunnen hebben: 'Mediation in de kerk en aan de keukentafel'.”

Dat lees je in de verschillende praktijkverhalen, die zijn heel wisselend. Door de verschillende achtergronden van de auteurs, zijn de verhalen boeiend en zorgen voor verschillende stellingen en aspecten, zelfs tegenstellingen! Hij vertelt verder: “De verhalen heb ik niet proberen glad te strijken, we hebben wel vergaderingen gehad en elkaars stukken besproken. Om te bepalen voor wie we schrijven en te zorgen dat een stuk wel te volgen is, leesbaar is en te begrijpen. Maar niet om meningen te veranderen. Mensen zijn verschillend en het maatwerk aspect vind ik er heel goed uitkomen. 15 verschillende aanpakken krijg je in principe voorgeschoteld en die hoef je niet te eten, je kunt ervan proeven en bekijken hoe dat in jouw eigen situatie zou kennen kunnen helpen. Of dat nu aan de keukentafel is of in de kerk of geloofsgemeenschap, dat is ondergeschikt. Als je maar met een soort instelling zit hoe kunnen mensen weer 'on speaking terms' komen of hoe je dat ook noemt: hoe kunnen zij hun problemen oplossen. Een probleem belicht je middels mediation van meerdere kanten, je belicht de posities en de belangen van de betrokkenen. Zo kunnen ook onzuiverheden of vooroordelen aan het licht komen. Het verhelderende van mediation is dat je gestructureerd vanuit standpunten zaken bekijkt en de betrokkenen laat afvragen waarom ze een positie innemen en welk belang ze hebben. Wanneer je dat vergelijkt met de algemeen geldende normen en die toepast dan is het mensbeeld 'dit is je gegeven en dat moet je doen'. Vanuit mediation is er veel meer ruimte voor verwarring in de negatieve vorm en positief gezegd voor groei en te kijken vanuit een andere hoek dan algemeen geldende normen. Dat is meer van deze tijd, denk en hoop ik”.

Zijn we in deze tijd meer en meer op zoek naar zingeving, naar groei en willen we ons ontwikkelen en leren van anderen? Cor: “Hoop ik, voeg ik eraan toe, want klaarblijkelijk zijn er zijn veel mensen die de blik op oneindig hebben en kritiekloos volgen. Deze mensen hebben er misschien ook weer belangen bij om dit zo te doen.”
Wanneer mensen stug zijn en niet kunnen of willen relativeren of open staan voor andermans mening of idee krijg je te maken met ons rechtssysteem. Dan beslist een rechter, krijgt de een gelijk en de ander ongelijk en wordt er vooral naar het verleden gekeken. Cor: “Bij mediation is het verleden niet onbelangrijk, absoluut niet. Maar het verleden is alleen belangrijk voor zover het de toekomst blokkeert. Daar zit het omslagpunt waar mediation partijen op een of andere manier

verder kan laten gaan. Kijken naar hoe vormen van samenwerking te ontwikkelen. Het is toekomstgericht en laat mensen samen tot oplossingen komen, zo zijn ze ook meer geneigd zich aan de samen gemaakte afspraken te houden en de commitment aan te gaan. Hierdoor wordt het niet opgelegd, maar verplicht je jezelf om je eraan te houden. Een opgelegd vonnis kan zorgen dat je je blijft verzetten of het ontduikt. Bij een goede mediation investeren de betrokkenen in zichzelf, gaan de commitment aan én is toekomstgericht."

J. Cor Schaap is sinds 2013 werkzaam als mediator en herinnert zich dat hij na zijn afstuderen rond 1980 al folders over mediation verzamelde omdat het hem leuk leek. Echter hij is hier pas aan toegekomen na zijn studies theologie en rechten. Als mediator is een stuk levenservaring en mensenkennis wel mooi meegenomen. "Het is handig als je wat gezien en meegemaakt hebt en betrokkenen in bepaalde vormen durft en kan confronteren. Ik doe het nu meer overwogen dan dat ik dat vroeger had kennen kunnen doen. Mensen kunnen zaken meegemaakt hebben waardoor ze vreemd reageren of daar in blijven hangen. Een mediator is geen counseler of coach, mensen moeten zich redelijk naar elkaar op willen stellen en elkaar iets willen gunnen. Ik ben er ook niet te beroerd voor om betrokkenen erop te wijzen als ze de ander blijven afstraffen of zaken blijven inwrijven, als het nodig is. Je moet je niet in de maling laten nemen én er hoeft geen slagveld van gemaakt te worden.

Je hebt verschillende vormen van mediation, je hebt redelijk strakgevormde mediation, faciliterende mediation en daarnaast heb je transformatieve mediation en bijvoorbeeld ook narritieve mediation. De transformatieve benadering heeft een positief mensbeeld, men gelooft in de goedheid van de mens en is optimistisch over de mogelijkheden, die de mens heeft. "Ja en het leuke is dat een van de grondleggers daarvan is een Joodse rabbi", vult Cor lachend aan, "het mensbeeld intrigeert mij, dat is mijn belang, zo gezegd. Mediation heeft mij geleerd om door 'ingenomen stellingen' heen naar belangen te vragen en dat niet platvloers in de zin van macht of geld, maar van betrokkenheid en passie. Wat is het motief dat mensen drijft. Waarom vinden mensen wat ze ergens van vinden."

Eigenlijk kan je mediation bestempelen als een lifestyle, het is niet louter conflictoplossend. Mediation is ook niet echt naar het Nederlands te vertalen. Het is een manier van denken en handelen. Je open stellen voor andere inzichten en meningen. "Je kunt het op de creativiteitssituatie betrekken. Mediation zorgt voor een creatiever geloofsbeleving. Ik moet even denken aan 'een beetje verliefd op ANNA' Altijd Navragen Nooit Aannemen. Als je niet een beetje verliefd bent op ANNA dan kun je niet tot creativiteit of tot nieuwe ideeën komen, niet prikkelen en zul je vervallen tot algemene waarheden en regelingen. Mediation kan stimuleren tot creativiteit, omdat je zoekt naar belangen. Binnen mediation gebruiken we ook de term 'de taart vergroten'. Partijen hebben een bepaald beeld en kunnen zich ingraven, ze willen het een of het ander. En met 'de taart vergroten' kijk je breder dan het kernprobleem, gun je elkaar meer en eet je niet elkaars taartpunt op.

In vrijwilligersorganisaties spelen ook belangen. Organisaties en vrijwilligers, die hun beiden belangen niet onderkennen, die blokkeren. "Naar mijn idee wordt daar soms nog te weinig naar gekeken. Ik heb daar een lezing over gehouden 'Vrijwilligers als donateurs van tijd in de belangenstrijd'. Vrijwilligers geven tijd en zitten midden in een belangenstrijd, dat ze niet altijd beseffen. Worden ze door de kerk of organisatie voldoende gehonoreerd? Of gefrustreerd? En dan is de oplossing snel om op te stappen en ergens anders vrijwilligerswerk te verrichten. De belangen van vrijwilligers verschillen voor de een 'moet het van God' en voor de ander is het op advies van de huisarts, om achter de geraniums vandaan te komen. Of zelfs commercieel, omdat het goed op het CV staat. Op deze belangen zouden vrijwilligersorganisaties beter kunnen monitoren of hun intake afstemmen. Dit is een interessant en leuk terrein om nader te onderzoeken en wellicht middels mediation opgelost kunnen worden in plaats van het vertrek van een vrijwilliger. Structurele mediation als lifestyle, klinkt als een (kerk)klok."